

**Materiał ćwiczeniowy dla nauczycieli języka polskiego.
Wypracowanie na poziomie rozszerzonym**

Wypracowanie zamieszczone w materiale zostało napisane przez ucznia na temat opublikowany w [Arkuszu pokazowym](#) na stronie CKE.

82	i <u>wydarzeniami</u> współczesnymi autorowi. Mickiewicz próbował	jęz. _____
83	przekazać, używając do tego wspomnianej wcześniej maski	_____
84	historycznej, że skoro kiedyś naród był zdolny do wyzwolenia się, to	_____
85	może zrobić to ponownie. Warto dostrzec, że autor stara się	_____
86	wyidealizować świat przedstawiony – Wallenrod jest patriotą, którego	_____
87	należy naśladować, a wróg jest dobrze znany, nie ma wątpliwości, że	_____
88	należy z nim walczyć; Litwa pokazana jest jako ciemżona,	_____
89	a źródłem całego zła są Krzyżacy. Sytuacja w utworze jest dosyć	_____
90	jednoznaczna. Prawdopodobnie <u>miało to na celu pokazanie rodakom</u>	jęz. _____
91	<u>jasnego celu</u> , którym było wyzwolenie się spod panowania Moskali.	_____
92	Jak widać, autor przedstawił historię, aby wzbudzić w czytelnikach	_____
93	ducha walki, pokazać im przykład prawdziwego patrioty. Odwołanie	_____
94	do przeszłości miało uświadomić społeczeństwo, że ma ono siłę	_____
95	i możliwości, aby zmienić sytuację, w której się znalazło.	_____
96	Temat narodowowyzwoleńczy był poruszany przez artystów	_____
97	także w następnej epoce literackiej – pozytywizmie. Autorzy często	_____
98	nawiązywali w swoich utworach do powstania styczniowego, które	_____
99	wybuchło zimą w 1863 roku. Powstańcy nie mieli szans na	_____
100	zwycięstwo, walki przyjęły charakter partyzancki. Jednak zryw ten	_____
101	mógł być postrzegany jako heroiczna próba odrodzenia się. Wielu	_____
102	młodych mężczyzn opuściło wtedy swoje rodziny, aby wyzwolić	_____
103	ciemżony kraj. Pozytywistyczni twórcy często uznawali, że należy	_____
104	oddać hołd ich poświęceniu i docenić próby ratowania narodu. W taki	_____
105	sposób postąpiła Eliza Orzeszkowa w swojej noweli pod tytułem	_____
106	„Gloria victis”. Autorka pisała o powstaniu styczniowym	_____
107	z perspektywy czasu, ponieważ utwór powstał na początku XX wieku.	_____
108	Dzieło odwołuje się do wydarzenia historycznego, które stało	_____
109	się znaczące dla ówczesnego społeczeństwa. Poprzez pokazanie	_____
110	heroizmu głównych bohaterów, Jagmina i Marcysia, Orzeszkowa	_____
111	dała odbiorcom przykład patriotyzmu i oddania. Podobnie jak	_____
112	w „Konradzie Wallenrodzie” Mickiewicza, bohaterowie są godni	_____
113	naśladowania, wierzą w możliwość odrodzenia się kraju. Warto	_____
114	zauważyć, że autorka odwołuje się do historii, aby pobudzić emocje	_____
115	i uczucia czytelników związane z powstaniem. Pokazuje sytuacje	_____
116	bohaterów w trudnych realiach walki bez szans. Uwypukla to ich	_____
117	zasługi oraz wskazuje, że należy im się chwała za poświęcenie.	_____
118	Należy również wspomnieć o idealizacji świata przedstawionego,	_____
119	który, podobnie jak w „Konradzie Wallenrodzie”, jest obecny	_____
120	w utworze. Widać to na przykładzie postaci Romualda Traugutta,	_____
121	dowódcy powstania, który został porównany do Mojżesza, ponieważ,	_____
122	tak jak on, opuścił swoją rodzinę, aby poprowadzić naród ku	_____
123	wolności. Należy zauważyć, że bohaterowie noweli nie mają wad, są	_____
124	patriotami o czystych sercach, którzy postrzegali ojczyznę i jej	_____
125	dobrobyt jako najwyższą wartość. Ponadto, podobnie jak	_____
126	w „Konradzie Wallenrodzie”, wróg jest znany, a <u>świat dosyć czarno-</u>	jęz. _____
127	<u>biały</u> – Polacy odważnie i szlachetnie walczą z najeźdźcą, a zaborcy	_____
128	są okrutni, na przykład niszczą i zabijają nawet powstańców	_____
129	w szpitalu polowym. Eliza Orzeszkowa wykorzystała wydarzenia	_____

_____	130	historyczne do pokazania chwalebnych czynów Polaków. Jej utwór	_____
_____	131	mógł nie tylko upamiętnić dokonania poległych powstańców, ale	_____
_____	132	również, tak jak dzieło Adama Mickiewicza, podnieść na duchu	_____
_____	133	ówczesne społeczeństwo. Pomimo tego, że bohaterowie noweli	_____
_____	134	polegli w walce, stali się oni wzorem do naśladowania. Autorka mogła	_____
_____	135	ponadto wykorzystać opowieść o historii, aby pogodzić się	_____
_____	136	z przeszłością i spełnić pewien moralny obowiązek wobec	_____
_____	137	powstańców. Mogło to wynikać z tego, że Orzeszkowa sama	_____
_____	138	doświadczyła tych sytuacji, ponieważ podczas powstania służyła jako	_____
_____	139	sanitariuszka. Dowodzi to, że historia w utworach literackich może	_____
_____	140	pokazywać przykłady osób, które warto naśladować, ale jest także	_____
_____	141	refleksją nad dokonaniem przeszłych pokoleń, które wpłynęły na to,	_____
_____	142	jak wyglądał ówczesny świat.	_____
_____	143	Historia w dziełach literatury może pokazywać, tak jak „Gloria	_____
_____	144	victis”, wpływ przeszłych doświadczeń na terażniejszość. Jednak	_____
_____	145	społeczeństwo powinno pamiętać nie tylko o wspaniałych	_____
_____	146	dokonaniach rodaków, ale również o trudnej i mniej chwalebnej	_____
_____	147	prawdzie. Przeszłość Polaków nie zawsze była wyidealizowana, jak	_____
_____	148	ma to miejsce w „Konradzie Wallenrodzie” oraz „Glorii victis”. Czasem	_____
_____	149	rodacy stawali przeciwko sobie i nie umieli zjednoczyć się, aby	_____
_____	150	walczyć z zaborcą. Modernistyczny dramat symboliczny Stanisława	_____
_____	151	Wyspiańskiego pod tytułem „Wesele” pokazuje, że przeszłość	_____
_____	152	Polaków, która nie zawsze była pełna chwały, miała wpływ na	_____
_____	153	współczesne autorowi wydarzenia. Rabacja galicyjska, która jest	_____
_____	154	wspominana w utworze, poróżniła ze sobą inteligencję oraz	_____
_____	155	chłopstwo, które, podburzone przez zaborców austriackich, dokonało	_____
_____	156	mordu, rzezi na przedstawicielach szlachty. Pokazuje to, że polskie	_____
_____	157	społeczeństwo zostało wewnętrznie skłócone. Nie umiało się	_____
_____	158	porozumieć i tym samym podjąć walki o wspólne wartości – wolność	_____
_____	159	ojczyzny. Odwołania do tej części historii w „Weselu” mają na celu	_____
_____	160	pokazanie, jak przeszłość i dawne spory wpłynęły na współczesną	_____
_____	161	autorowi sytuację – brak prawdziwego zjednoczenia inteligencji	_____
_____	162	i chłopstwa, obcość, nieufność, głęboko skrywana uraza. Wyspiański,	_____
_____	163	dzięki historii, ukazuje jedno ze źródeł problemu. Opowieść	_____
_____	164	o przeszłości staje się wyjaśnieniem sytuacji, w której znaleźli się	_____
_____	165	Polacy. Można zauważyć, że autor chciał, aby czytelnicy wyciągnęli	_____
_____	166	pewną naukę z historii, nie popełniali już błędów przodków, jakimi	_____
_____	167	były walka i brak porozumienia, a zaczęli działać na wspólną korzyść.	_____
_____	168	Opisanie wydarzeń historycznych jest w utworze oskarżeniem, które	_____
_____	169	autor wysuwa w stosunku do rodaków. Pokazuje im ich wady, trudną	_____
_____	170	prawdę dotyczącą narodu, który tak często był idealizowany. Poprzez	_____
_____	171	pokazanie niechlubnej przeszłości, jaką <u>była</u> rabacja galicyjska,	jęz. _____
_____	172	nieustanne spory oraz na przykład zdrada hetmana Branickiego	_____
_____	173	wspomniana w utworze, Wyspiański próbował ukazać kondycję	_____
_____	174	współczesnego mu społeczeństwa. Należy wspomnieć, że świat	_____
_____	175	<u>przedstawiony</u> w utworze nie został tak wyidealizowany	_____
_____	176	i <u>przedstawiony</u> w dobrym świetle, jak we wspomnianych wcześniej	jęz. _____
_____	177	dziełach. W „Weselu” wróg nie jest jednoznaczny, a obywatele nie są	_____

		<i>Jeżeli 0 pkt – wskaż powód.</i>					
1.	Spełnienie formalnych warunków polecenia	0	1	<i>Błąd kardynalny.</i>	<i>Brak lektury obowiązkowej.</i>	<i>Nie dotyczy problemu.</i>	<i>Nie jest wypowiedzią argumentacyjną.</i>

Uzasadnienie oceny:

Wypracowanie spełnia formalne warunki polecenia:

- nie zawiera błędu kardynalnego
- znajduje się w nim odwołanie do lektury obowiązkowej – np. *Konrada Wallenroda* Adama Mickiewicza (maturzysta odwołał się do trzech lektur obowiązkowych)
- zdający odnosi się do dwóch utworów z co najmniej dwóch różnych epok – np. romantyzmu (*Konrad Wallenrod* Adama Mickiewicza) i *Młodej Polski* (*Wesele* Stanisława Wyspiańskiego)
- dotyczy problemu wskazanego w poleceniu
- jest wypowiedzią argumentacyjną.

2.	Kompetencje literackie i kulturowe	0	1	2	3	4	5	6	7	8	<i>Liczba błędów rzeczowych</i> 0	OGÓŁEM KLİK 16
		9	10	11	12	13	14	15	16			

Uzasadnienie oceny:

Zdający we wstępie określił wiele funkcji nawiązań do historii w literaturze i, aby je omówić, funkcjonalnie wykorzystał lektury obowiązkowe z trzech epok literackich: *Konrada Wallenroda* Adama Mickiewicza, *Glorię victis* Elizy Orzeszkowej, *Wesele* Stanisława Wyspiańskiego. Maturzysta trafnie przywołał konteksty (historyczny i historycznoliteracki do *Konrada Wallenroda*, historyczny i biograficzny do *Glorii victis*, historyczny i historycznoliteracki do *Wesela*), które pogłębiły wywód, np. kontekst biograficzny posłużył podkreśleniu intencji autorki ukazującej bohaterów powstania w sposób wyidealizowany.

Argumentacja jest bogata. Zdający wykazał się erudycją, wnikliwie i trafnie odwołał się do tekstów literackich – wykorzystane przykłady umożliwiły pokazanie zależności między omawianymi tematami i problematyką utworów a sposobem kreowania świata przedstawionego (np. funkcje wykorzystania *maski historycznej*, idealizowania bohaterów) i rolę nawiązań do przeszłości. W pracy występują trafne autorskie refleksje maturzysty w odniesieniu do omawianych zagadnień.

Zdający nie popełnił błędu rzeczowego.

3a	Struktura wypowiedzi	0	1	2	3
		G	F	E	C

Uzasadnienie oceny:

Elementy treściowe wypowiedzi w całości pracy są zorganizowane problemowo, a wywód jest spójny. Wewnętrznie powiązany logiczny tok rozumowania służy realizacji tematu. Refleksje we wstępie o funkcjach odniesień w utworach literackich do przeszłości otwierają pole do omawiania w rozwinięciu tematów, problematyki i sposobów kreowania świata przedstawionego w konkretnych dziełach literackich, zaś wnioski końcowe wynikają

z wcześniejszych rozważań i trafnie podsumowują wypowiedź. W zakresie struktury akapitów występuje jedna usterka.

3b	Spójność wypowiedzi	Liczba błędów w spójności				
		4	0	1	2	3

Uzasadnienie oceny:

W wypowiedzi występują 4 zaburzenia w zakresie spójności.

3c	Styl wypowiedzi	Liczba błędów	
		0	1

Uzasadnienie oceny:

Styl pracy jest jednorodny i stosowny do sytuacji komunikacyjnej, jaką jest egzamin maturalny. Leksykalno-stylistyczną cechą wypowiedzi ucznia jest częste używanie sformułowań typu: *warto zauważyć*, *warto dostrzec* oraz *należy zauważyć*, *należy wspomnieć*, co ożywia styl, czyni go ekspresywnym i nadaje mu indywidualny charakter.

4a	Zakres i poprawność środków językowych	Liczba błędów językowych																							
		16	0	1	2	3	4	5	6	7															
		3 H	3 G	3 F	2 H	2 G	2 F	1 H	3 E	2 F	1 G	3 D	2 E	1 F	3 C	2 D	1 E	3 B	2 C	1 D	3 A	2 B	1 C	2A	1B

Uzasadnienie oceny:

Zakres środków językowych jest szeroki, ponieważ w pracy występuje:

- różnicowana składnia – zdający poprawnie wykorzystał co najmniej 4 różne struktury składniowe (przykłady zaznaczono żółtym kolorem).
- zróżnicowana leksyka – maturzysta stosuje wyrazy i wyrażenia synonimiczne oraz wykorzystuje bogatą frazeologię (przykłady zaznaczono zielonym kolorem).

Zdający popełnił 16 błędów językowych, co skutkowało przyznaniem 0 pkt w tym kryterium. W wypracowaniu przeważają błędy składniowe, polegające m.in. na

- niedostosowaniu formy zaimka do rzeczownika, który został zastąpiony zaimkiem (*podnieść morale **społeczeństwa** i dać **im** nadzieję* – 213 linijka; ***społeczeństwa**, jaki jest **ich** prawdziwy stosunek do sprawy wyzwolenia narodowego* – 191 linijka),
- użyciu niewłaściwej formy orzeczeń (czasowniki w różnych liczbach) w obrębie zdania współrzędnie złożonego łącznego (*Pokazują, kim naprawdę są Polacy i wskazuje im, co powinni w sobie zmienić, jeśli chcą się odrodzić* – linijki 192–193)
- użyciu błędnej formy orzeczenia (czasownik w I. poj.) przy podmiocie szeregowym (*Poprzez pokazanie niechlubnej przeszłości, jaką była rabacja galicyjska, nieustanne spory oraz na przykład zdrada hetmana Branickiego wspomniana w utworze* – 171 linijka).

W niektórych *sformułowaniach* źródłem niepoprawności jest zakłócenie łączliwości frazeologicznej (np.: *nie wyciągają lekcji* zamiast *nie wyciągają wniosków* – 11 linijka; *odwołania do historii pokazują pewną analogię między sytuacją Litwy opisaną w utworze **i** wydarzeniami współczesnymi autorowi* zamiast *odwołania do historii pokazują pewną analogię między sytuacją Litwy opisaną w utworze **a** wydarzeniami współczesnymi autorowi* – linijki 81–82).

W wypowiedzi zdającego pojawiają się również błędy stylistyczne polegające na:

- budowaniu sformułowań nieadekwatnych do wypowiedzi oficjalnej: np. *świat dosyć czarno-biały*
- stosowaniu nieuzasadnionych powtórzeń w obrębie zdania, np. *Prawdopodobnie miało to na **celu** pokazanie rodakom jasnego **celu** – 90 linijka; Należy wspomnieć, że **świat przedstawiony** w utworze nie został tak wyidealizowany i **przedstawiony** w dobrym świetle [...] – 175 linijka.*

4b	Poprawność ortograficzna	Liczba błędów ortograficznych	0	0	1	2

Uzasadnienie oceny:

Choć takie słowa jak „zakon” czy „mistrz” piszemy małą literą (nazwy zakonów czy nazwy godności i tytułów piszemy małymi literami), jednak zdający zapisał te słowa zgodnie z zapisem w tekście *Konrada Wallenroda*, cyt.: *Niech żyje Zakon, niech pogaństwo zginie!; Gdy Mistrz praw świętych ucałował księgi*, nie można więc uznać, że popełnił błędy ortograficzne.

4c	Poprawność interpunkcyjna	Liczba błędów interpunkcyjnych	1	0	1	2

Uzasadnienie oceny:

Zdający popełnił 1 błąd interpunkcyjny.

Łączna liczba punktów: 27